

УДК 336.71

BANCASSURANCE ЯК СУЧАСНИЙ ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Козоріз Григорій Георгійович,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: straxobuy57@gmail.com

Євтух Любов Богданівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
e-mail: luba_yev@ukr.net

Анотація. Обґрунтовано поняття «bancassurance» як сучасний елемент фінансової безпеки, адже фінансовий сектор економіки вже кілька років перебуває в нестабільному стані, який негативно впливає на відносини між банківським і страховим ринками. Досліджено ефект цієї кооперації — продаж страхових полісів разом із продуктами, пропонованими банками. Розкрито дефініцію bancassurance в сучасних умовах. Виявлено важливий чинник утворення банківсько-страхової співпраці — нові канали дистрибуції страхових компаній. Здійснено аналіз ринку bancassurance у розвинутих країнах Європи. Розглянуто приклади банківсько-страхової співпраці на польському ринку.

У процесі дослідження з'ясовано, що на страховому ринку України динаміка чистих страхових премій і виплат має тенденцію до збільшення. Кількість страхових компаній і банківських установ зменшується. Депозитний портфель банків зростає, проте кредитна активність банків залишається ще досить низькою. Ці дані свідчать про тісний зв'язок між основними показниками діяльності банків і страхових компаній.

Основними домінуючими напрямками активізації розвитку bancassurance в Україні визначено створення простору довіри на страховому ринку і формування потреби у страхових продуктах у населення.

Ключові слова: банкострахування, фінансова безпека, банк, страхова компанія, співпраця.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 1; бібл.: 18.

BANCASSURANCE AS A MODERN ELEMENT OF FINANCIAL SECURITY

Kozoriz Hryhorii,
Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance
Lviv Educational-Scientific Institute
of SHEI «Banking University»
e-mail: straxobuy57@gmail.com

Yevtukh Liubov,
Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Associated Professor of the Department of Finances, Banking and Insurance
Lviv Educational-Scientific Institute
of SHEI «Banking University»
e-mail: luba_yev@ukr.net

Abstract. The article substantiates the concept of «bancassurance» as a modern component of financial security since the financial sector has been unstable for several years that negatively influence the relations between the banking and insurance sectors. The consequence of this cooperation — selling of insurance policies together with the products offered by banks — is investigated. We should not forget about the customer who in one financial institution will acquire guaranteed excellence banking and insurance products. Interpretation of bancassurance in the modern market conditions is determined. An essential factor of banking and insurance cooperation — new distribution channels of insurance products — is discovered.

The analysis of the bancassurance market in the developed countries of Europe is carried out. The examples of banking and insurance cooperation in the Polish finance market are considered. It was explored that in the developed countries there is a significant penetration of insurance companies into the market of banking services, as well as

the information that, unlike in Ukraine, foreign banks receive a substantial part of their profits from the selling of insurance products.

The leading companies on the Ukrainian market of insurance are noted. The peculiarities of activity and further development of bancassurance in Ukraine are determined. In the course of the study, it was found that in the insurance market of Ukraine, the dynamics of net insurance premiums and payments tend to increase. The number of insurance companies and banking institutions is decreasing. The deposit portfolio of banks is growing; but on the other hand, the credit activity of banks remains rather low. This information denotes a close connection between the main performance indicators of banks and insurance companies.

The main dominant areas of the development of banking insurance in Ukraine are the creation of a space of trust in the insurance market and the formation of needs in insurance products from the population.

Keywords: bancassurance, financial security, bank, insurance company cooperation.

Formulas: 0; fig.: 2; tabl.: 1; bibl.: 18.

BANCASSURANCE КАК СОВРЕМЕННЫЙ ЭЛЕМЕНТ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Козориз Григорий Георгиевич,
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Львовского учебно-научного института
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: strachobuy57@gmail.com

Евтух Любовь Богдановна,
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования
Львовского учебно-научного института
ГВУЗ «Университет банковского дела»
e-mail: luba_yev@ukr.net

Аннотация. Обосновано понятие «bancassurance» как современный элемент финансовой безопасности, ведь финансовый сектор экономики уже несколько лет находится в нестабильном состоянии, негативно влияет на отношения между банковским и страховым рынками. Исследовано эффект этой кооперации — продажа страховых полисов вместе с продуктами, предлагаемыми банками. Раскрыто дефиницию bancassurance в современных условиях. Выявлено важный фактор в создании банковско-страхового сотрудничества — новые каналы дистрибуции страховых компаний. Осуществлен анализ рынка bancassurance в развитых странах. Рассмотрены примеры банковско-страхового сотрудничества на польском рынке.

В процессе исследования установлено, что на страховом рынке Украины динамика чистых страховых премий и выплат имеет тенденцию к увеличению. Количество страховых компаний и банковских учреждений уменьшается. Депозитный портфель банков растет, однако кредитная активность банков остается еще достаточно низкой. Эти данные свидетельствуют о тесной связи между основными показателями деятельности банков и страховых компаний.

Основными доминирующими направлениями активизации развития bancassurance в Украине определено создание пространства доверия на страховом рынке и формирование потребности в страховых продуктах у населения.

Ключевые слова: банкострахование, финансовая безопасность, банк, страховая компания, сотрудничество.

Формул: 0; рис.: 2; табл.: 1; библи.: 18.

Вступ. На сьогодні функціонування банківського і страхового ринків в Україні характеризуються низкою дестабілізаційних тенденцій, що пов'язані з нагромадженням ризиків. Одним із малоосвоєних вітчизняними банками сегментів фінансового ринку є страховий ринок, на якому в зарубіжних країнах банки отримують значну частину доходів у формі комісійних надходжень від реалізації страхових продуктів.

Таким чином, проблема полягає в конкуренції на ринку, яка спонукала банки і страхові компанії до модифікації і розширення спектру своєї діяльності в напрямі співпраці обох установ.

Аналіз останніх досліджень і постановка завдання. В Україні bancassurance розвивається не досить активно. Окремі аспекти розвитку bancassurance висвітлено в роботах таких науковців, як Н. Аванесова, В. Волкова, Н. Волкова, Н. Іващук, О. Іващук, В. Кремень, В. Кучеренко, Ю. Макаренко, К. Покотило, М. Рисін, В. Тринчук та ін. У зарубіжних країнах цей вид співпраці є предметом зацікавлення багатьох фахівців та окремих дослідних установ. Проте питання можливості більш ґрунтовного запровадження і використання bancassurance з метою забезпечення фінансової безпеки для банків і страхових компаній досліджено ще недостатньо і залишається актуальним.

Формування альянсів банків і страхових компаній дозволяє його учасникам розширювати свої можливості стосовно формування клієнтської бази, проникнення на нові ринки, акумулювання грошових потоків та підвищення ефективності їх використання в наданні фінансово-кредитних і страхових послуг клієнтам. У результаті злагодженої співпраці в зазначених напрямках успішно реалізуються питання, пов'язані із забезпечення конкурентних переваг на фінансовому ринку, підвищення довіри клієнтів та фінансової безпеки кожного з учасників.

Основним завданням нашого дослідження є обґрунтування доцільності співпраці банківського і страхового бізнесу в напрямі фінансової безпеки, а також оцінка впливу цієї співпраці на їхні результати.

Методика дослідження. У процесі дослідження для розгляду теоретичних засад і вивчення наукових підходів до трактування поняття «bancassurance» застосовано абстрактно-логічний метод. Використано статистичні дані з офіційних джерел доступу, а також результатів досліджень учених, які займаються цією тематикою, з подальшим їх зіставленням (порівняльний та економічний методи). Для відображення одержаних результатів використано графічний і табличний методи.

Результати дослідження. Термін «bancassurance» виник у Франції наприкінці 60-х років ХХ століття. Раніше співробітництво банків із страховими компаніями визначало німецьке слово «allfinanz», що дослівно означає «все з однієї руки». У Польщі застосовується також визначення «банківсько- страхова група».

Сучасні науковці по-різному трактують термін «bancassurance», зокрема В. Кремень під bancassurance розуміє залучення банків у процесі виробництва, реклами і поширення страхових послуг [1]; Н. Аванесо-ва висловлює думку, що це набір фінансових послуг, які можуть одночасно задовольнити банківсько- страхові потреби клієнта [2, с. 4]; інші дослідники вважають, що це стратегія, яку застосовують банки з метою надання фізичним особам інтегрованих фінансових послуг [3]. Також цікавою є думка, що «банкостраховання — це інтеграція діяльності фінансових посередників — банків і страхових компаній з метою розповсюдження страхових продуктів через банківську мережу» [4].

Основною причиною виникнення співпраці між банками і страховими компаніями стала ідея «оброблення» клієнта лише в одній фінустанові.

Доцільно розглянути дефініцію «bancassurance» з боку закордонних учених. Mark Ślipierski [5] визначає цей процес як «використання банку до продажу страхувань (в основному життєвих і пенсійних), при цьому ініціатива походить від комерційних банків». Ця співпраця визначається також як взаємодія між фінустановами, спільною ознакою яких є дистрибуція фінансових продуктів із сектору страхувань у банк. Існує також визначення, що це діяльність, у результаті якої відбувається втручання маркетингу, продажу продукції через пропозиції банків і страхових компаній. Крім багатьох визначень, спільною ознакою співпраці банків зі страховими компаніями є черпан-

ня вигоди обох сторін у формі зисків [6]. Таким чином, bancassurance — це спосіб збільшення доходів банків і страхових компаній шляхом реалізації їхніх спільних програм у напрямі забезпечення їхньої фінансової безпеки.

Розвиток банківсько-страхових зв'язків спричинений різними внутрішніми і зовнішніми чинниками. Явище глобалізації, разом із лібералізацією, дерегулюванням, а також технічним прогресом сприяє процесам інтеграції. До інших причин можна віднести зміни в попиті на фінансові послуги, зростаючий рівень конкуренції між суб'єктами фінансового ринку. Реструктуризація банківської системи спричинила, що комерційні банки конкурують уже не тільки між собою, а й з іншими суб'єктами фінансового ринку. В умовах загального доступу до майна і послуг дуже важливим є удосконалення транзакційних операцій, що заощаджуватиме час для клієнтів, адже появиться можливість улагоджувати всі справи в одному місці.

Зокрема, банки з огляду на ризик кредитної діяльності хочуть мінімізувати його негативні наслідки. За страхування кредитних ризиків, у разі непогашення кредиту, банк не несе втрати — страхова компанія переймає цей ризик в обмін на фінансові вигоди.

Також нові канали дистрибуції страхових компаній — вагома причина страхово-банківської співпраці. Завдяки їй страхування стає більш конкурентоспроможними [7, с. 35—36]. У банківських установах є розвинена мережа збуту, яка, у свою чергу, піднімає продажі страхових полісів. Таким чином, така співпраця буде позитивною для обох сторін, як-от: нові клієнти для страхової організації і комісійні для банківської установи.

Bancassurance сприяє виникненню синергетичного ефекту, коли попит на одну послугу сприяє придбанню іншої. Наприклад, затягування погодження банківського кредиту спричинить потребу страхування цього кредиту або викупу поліса страхування життя. Це надає можливості обом фінустановам.

Таким чином, bancassurance виводить банк на новий рівень фінансової спроможності, що дозволить задовольнити потреби ширшого діапазону клієнтів, не загрожуючи його фінансовій безпеці.

Як показує практика, іноземні банки значну частину прибутку отримують від реалізації страхових продуктів. У Європі через банківські установи продається кожен третій поліс страхування життя [8, с. 67—70]. Для страхових компаній це, перш за все, скорочення витрат і, відповідно, збільшення прибутковості.

У багатьох європейських країнах банки стали основними продавцями страхових продуктів (рис. 1).

Прикладом інтеграції страхових організацій у банківський бізнес є об'єднання Allianz і Dresdner Bank. Це призвело до виникнення однієї з найбільших у світі фінансової групи. Злиття спонукало до обміну працівниками, а саме більш ніж 1 000 страхових агентів Allianz почали діяти у відділеннях Dresdner Bank і 500 банківських консультантів розпочали роботу у страхових агентствах Allianz [10, с. 257].

Досить доречно звернути увагу на розвиток цього напрямку в сусідній Польщі. Тут проекти bancassurance

реалізуються низкою альянсів страхових компаній і банків, зокрема такими, як: Warta — Kredyt Bank; Allianz — Pekao S.A; PZU — Intelligo, Millenium Bank, PKO BP; Commercial Union — BZ WBK. Розвиток

bancassurance особливо поживався в цій країні після запровадження податку на процентний дохід за банківськими рахунками і деякими іншими інвестиційними інструментами.

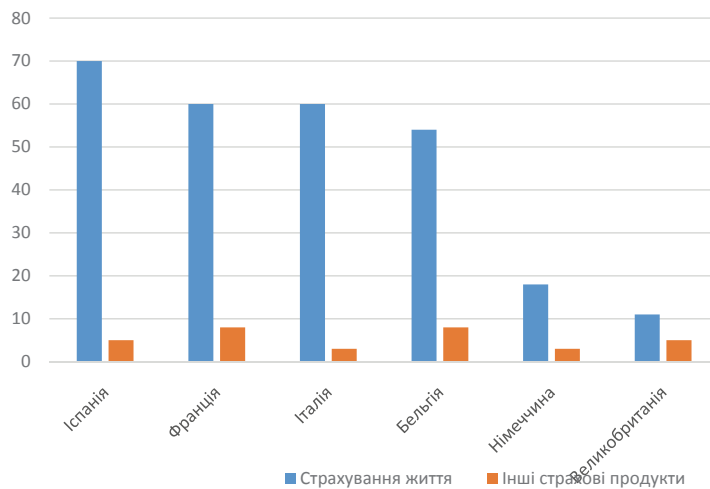

Рис. 1. Поширення страхових продуктів через банківські установи в країнах Європи, %

Примітка. Складено за даними [9].

У табл. представлено приклади bancassurance на польському ринку. Тепер майже кожен банк поза при-

йняттям депозитів і наданням кредитів пропонує також страхування.

Таблиця

Приклади bancassurance на польському ринку

Банк	Страхова компанія	Пропозиція
Bank Polskiej Spółdzielczości S.A SGB- Bank S.A. Bank BGŻ S.A.	Concordia Ubezpieczenia	Страхування готівкових позик та інших позик; страхування платіжних карток; страхування платіжних рахунків, групове страхування життя для клієнтів кооперативних банків; пакет житлового і квартирного страхування
BZ WBK	Aviva Towarzystwa Ubezpieczeń	Страхування кредитів; страхування життя; страхування для компаній; страхування платіжних карток; страхування подорожей
Bank Crédit Agricole	CALI Europe Credit Agricole Towarzystwo Ubezpieczeń, CACI Life Limited & CACI NonLife Limited.	Пакет життя; домашній пакет; Multipakiet Maxi; пакет аварій
Bank Pekao S.A.	Allianz Direct	Страхування допомоги для Eurokonto; страхування транспорту; квартирне страхування; страхування подорожей
BNP Paribas	Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie Cardif Polska S.A.	Кредитний захист; захист кредитної картки; захист від лізингу; GAP для автомобілів; розширена гарантія

Примітка. Опрацьовано за [5, с. 37; 7, с. 35—36; 11, с. 47—62].

Розглянемо доцільність співпраці банків і страхових компаній у напрямі інтеграції шляхом аналізу їхніх витрат. Отже, страхова компанія у процесі bancassurance затрачає кошти на такі статті витрат: оцінка страхового ризику, дослідження ринку; обслуговування страхування; моніторинг; розвиток дистрибуції. У свою чергу, банк несе витрати на підготовку працівників, утримання представництва, активації прода-

жив, користування базою клієнтів і її перетворенням, поточні банківські операції. Банк, купуючи акції страхової компанії, забезпечує фінансування страхової діяльності. У цьому разі витрати несуть обидві сторони, натомість кошти банку є інвестиційними коштами з огляду на локаційний характер придбання акцій підприємства страхування. Вартість капіталу з'являється на боці страхової фірми, а його вимірником є дивіденд.

Банківська діяльність містить значні ризики, а процес банкострахування забезпечуватиме їх страхування, відновить довіру клієнтів, а також зміцнить позицію на фінансовому ринку. Головним недоліком такої співпраці стане монополізація галузі.

На сьогодні bancassurance — спосіб залучення нових клієнтів і збереження «старих», вагомий чинник для банку щодо збільшення їхньої довіри [11, с. 47—62]. Найбільш позитивним для клієнтів є легкість покупки, надійність каналу, набуття досвіду і гарантія сервісу післяпродажного обслуговування. Отож, bancassurance допоможе розв'язати проблему, яка полягає у збереженні клієнтів, адже це основна запорука успіху обох сторін.

Отже, можна зробити висновки, що як для банків, так і для страхових компаній переваги від цієї співпраці є очевидними. Не слід забувати і про клієнта, який в одній фінансовій інституції придбає для себе гарантовано якісну банківсько-страхову продукцію.

В Україні вперше такий вид співпраці, як bancassurance, було запроваджено 2005 року АКБ «Райффай-

зенбанк Україна» і страховою компанією «Інго-Україна». Згодом до них приєдналися ще такі страхові компанії, як «PZU-Україна» та «АІГ Життя» [12].

Передумови розвитку bancassurance в Україні зумовлені позитивними тенденціями страхового і банківського ринків. У процесі дослідження з'ясовано, що на страховому ринку України динаміка чистих страхових премій і виплат має тенденцію до збільшення (рис. 2), хоча кількість страхових компаній станом на 30.06.2018 порівняно з аналогічною датою 2017 року зменшилась на дев'ять одиниць [13].

Якщо оцінювати роботу страхових компаній за динамікою премій і виплат, то список лідерів цілком звичний. У топі — найбільші компанії з іноземним капіталом («АХА Страхування», «PZU Україна», «УНІКА», «ІНГО Україна», «Українська страхова група»), а також вітчизняні страховики — «старожили», такі як СГ «ТАС», СК «АСКА», «Оранта», «Універсальна». З відносно «молодих» гравців — компанія «Арсенал Страхування», яка стрімко зростає вже декілька років поспіль [14].

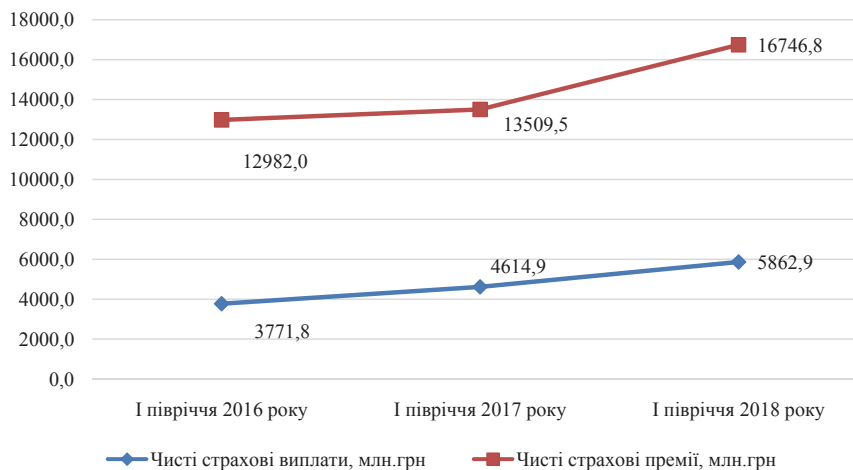

Рис. 2. Динаміка чистих страхових премій і чистих страхових виплат за перше півріччя 2016-го — перше півріччя 2018-го, млн грн

Примітка. Сформовано за даними [13].

Щодо банківського ринку, то кількість банківських установ також зменшується. За даними НБУ, на 30.06.2018 було зареєстровано 82 установи, що менше на вісім одиниць порівняно з такою самою датою 2017 року. Кошти фізичних осіб [з ощадними (депозитними) сертифікатами] у банках з 30.06.2017 до 30.06.2018 зросли на 11,2 % — до 491,5 млрд грн; кредити, надані клієнтам банками, зросли на 8,6 % — до 1 057,4 млрд грн [15].

Проте кредитна активність банків залишається ще досить низькою, що викликано вузьким колом надійних позичальників, високим рівнем невизначеності розвитку економіки і завищеною вартістю кредитних ресурсів [16, с. 21]. Ці дані свідчать про тісний зв'язок між основними показниками діяльності банків і страхових компаній. Доречно зазначити, що фінансовий сектор економіки вже кілька років перебуває в нестабільному стані, який негативно впливає на відносини між банківським і страховим ринками.

В умовах фінансової кризи, яка торкнулась усіх сфер економіки, bancassurance стане відмінним напрямом розвитку бізнесу. Як трактують учені Г. Червко, І. Іванов і С. Крупич: «Українські банки поки що не стали відчутним гравцем на ринку, який міг би позитивно впливати на фінансове покриття потреб сільськогосподарських виробників у засобах виробництва» [17, с. 30]. Основною і, напевне, головною причиною цього є присутність значних ризиків для обох сторін. Також «вагомим чинником є відсутність надійного забезпечення у позичальника, яке, за вимогами банку, повинно перевищувати розмір кредиту у 2—3 рази» [18, с. 38]. Цьому процесові сприятимуть страхові компанії, які надаватимуть свої послуги щодо безпеки кредитування і тим самим будуть гарантувати повернення кредитних коштів.

Через зростання конкуренції на банківському і страховому ринках тривають процеси щодо об'єднання

окремих установ у великі фінансові групи для збільшення їхнього інвестиційного потенціалу. Функціонування таких об'єднань утруднюється великим обсягом невіршених питань, які зумовлені певними відмінностями розвитку банківського і страхового бізнесів, особливостями переміщення капіталу, специфікою обслуговування клієнтів, а також використанням мережі продажу банківських послуг страховими компаніями.

Висновки. З проведеного дослідження можна зробити висновки, що важливим елементом забезпечення фінансової безпеки банків і страхових компаній є їхня співпраця. Зростаюча конкуренція на ринку фінансових послуг сприяє банкам і страховим компаніям до пропонування спільних продуктів. Обидві установи отримують вигоду у формі додаткових джерел доходів, а також здобувають нові канали дистрибуції своїх продуктів. Фінансова криза вплинула на ринок bancassurance, спричиняючи значущий спад у прода-

жах страхування життя у країнах Європи. Попри те, усе більше банки наважуються на цей вид співпраці. З аналізу ринку бачимо, що клієнти довіряють більше банкам, аніж страховим компаніям. Загальним стає факт купівлі страхового захисту, чи то життя чи майна, саме в банках. Це — легкий, дешевий і швидкий спосіб придбання полісів.

На нашу думку, основними домінуючими напрямками активації розвитку bancassurance в Україні повинні бути: створення простору довіри у споживачів на страховому ринку; формування потреби у страхових продуктах у населення; посилення фінансової спроможності, а значить і конкурентоздатності як банків, так і страхових компаній.

Отже, можна очікувати, що в наступних роках bancassurance потужно розвиватиметься, а купівля страхового захисту за посередництва банку стане звичним явищем для клієнта.

Список використаної літератури

1. Кремень В. М. Особливості використання концепції «bancassurance» у діяльності фінансових конгломератів / В. М. Кремень // *Економічний простір*. — 2008. — № 20. — С. 99—106.
2. Аванесова Н. Е. Bancassurance як форма співпраці страхових компаній та банківських установ / Н. Е. Аванесова // *Вісник національного технічного університету «ХПІ»*. — 2012. — № 45 (951). — С. 3—9.
3. Іващук Н. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп / Н. Іващук, О. Іващук // *Вісник НУ «Львівська політехніка»*. — 2012. — № 611. — С. 64—71.
4. Тринчук В. В. Зарубіжний досвід розвитку банкострахування / В. В. Тринчук, В. В. Кучеренко // *Вісник Сумського національного аграрного університету*. — 2017. — Вип. 4. — С. 166—170. — (Серія : Економіка і менеджмент).
5. Śliperski M. Bancassurance / M. Śliperski // *Związki bankowo-ubezpieczeniowe. Difin*. — 2002. — № 10. — S. 37.
6. Messyaszh-Handsckhe A. Formy współpracy towarzystw ubezpieczeniowych i banków / A. Messyaszh-Handsckhe // *Wiadomości Ubezpieczeniowe, Zeszyty Naukowe*. — 2001. — № 9—10.
7. Bednarczyk H. Sektor bankowy i ubezpieczeniowy w dobie niestabilności / H. Bednarczyk, A. Korzeniowska. — Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2014 — S. 35—36.
8. Макаренко Ю. Теоретичні аспекти взаємодії банків та страхових компаній [Електронний ресурс] / Ю. Макаренко, К. Покотило // *Економіка та держава*. — 2014. — № 9. — С. 67—70. — Режим доступу : http://www.economy.in.ua/pdf/9_2014/17.pdf [дата звернення 5 лютого 2018].
9. Гришин П. Bancassurance в России и за рубежом: интеграция страховых компаний и банков в распространении страховых услуг / П. Гришин, П. Демченко, А. Цыганов // *Сборник аналитических материалов*. — Москва : Русский Полис, 2004. — 135 с.
10. Рисін М. В. Зарубіжний досвід розвитку співпраці банків і страхових компаній / М. В. Рисін // *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Проблеми інтеграції України у світовий фінансовий простір : (зб. наук. пр.) / НАН України. Ін-т регіональних досліджень ; відп. ред. В. С. Кравців*. — Львів, 2013. — Вип. 1 (99). — С. 253—260.
11. Choudhury M. Measuring customer experience in bancassurance: an empirical study / M. Choudhury, R. Sing, H. Saikia // *Market-Trziste*. — 2016. — № 28 (1). — P. 47—62.
12. Волкова В. В. Банкострахування як сучасний метод мінімізації кредитного ризику банку / В. В. Волкова, Н. І. Волкова // *Фінанси, учет, банки*. — 2016. — № 1 (21). — С. 54—59.
13. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг : офіційний сайт [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.nfp.gov.ua>.
14. Харламов П. Гонка на виживання: рейтинг страхових компаній [Електронний ресурс] / П. Харламов, О. Бутенко // *Mind*. — 2017. — 8 червня. — Режим доступу : <https://mind.ua/publications/20172756-gonka-na-vizhivannya-rejting-strahovih-kompanij-2017> [дата звернення 18 вересня 2018].
15. Національний банк України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
16. Агрес О. Г. Реалії та перспективи розвитку банківської системи України / О. Г. Агрес, Р. І. Содома, О. Б. Садюра // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. — 2017. — № 2 (23). — С. 17—23.
17. Черевко Г. Диверсифікація шляхів і форм кредитування сільськогосподарських виробників України у формуванні ними матеріально-технічної бази / Г. Черевко, І. Іванов, С. Крупич // *Аграрна економіка*. — 2013. — № 6 (3—4). — С. 26—33.
18. Содома Р. І. Аграрні розписки в Україні як сучасний інструмент фінансування аграрного сектору держави / Р. І. Содома // *Аграрна економіка*. — 2017. — № 10 (3—4). — С. 35—42.

References

1. Kremenj, V. M. (2008). Osoblyvosti vykorystannja koncepciji «bancassurance» u dijalnosti finansovykh konglomerativ [Specificity using the concept of «bancassurance» in the activities of financial conglomerates]. *Ekonomichnyj prostir — Economic space*, 20, 99 —106 [in Ukrainian].
2. Avanesova, N. E. (2012). Bancassurance jak forma spivpraci strakhovykh kompanij ta bankivskykh ustanov [Bancassurance as a form of cooperation between insurance companies and banking institutions]. *Visnyk nacional'nogho tekhnichnogho universytetu «KhPI» — Bulletin of the National Technical University «KhPI»*, 45 (951), 3 —9 [in Ukrainian].
3. Ivaschuk, N. L., & Ivaschuk, O. V. (2012). Prychyny utvorennia ta formy bankivsko-strakhovykh hrup [Causes of Formation and Form of Banking-Insurance Groups]. *Visnyk NU «Lvivska politekhnika» — Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic»*, 611, 64 —71 [in Ukrainian].
4. Trynchuk, V. V., & Kucherenko, V. V. (2017). Zarubizhnyi dosvid rozvytku bankostrakhuvannia [Foreign experience in the development of bank insurance]. *Visnyk Sumskoho natsionalnogo ahrarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menezhment — Bulletin of the Sumy National Agrarian University. Series: Economics and Management*, 4, 166—170. [in Ukrainian].
5. Śliperski, M. (2002). Bancassurance. Związki bankowo-ubezpieczeniowe. *Difin*, 10, 37 [in Polish].
6. Messyasz-Handsckhe, A. (2001). Formy współpracy towarzystw ubezpieczeniowych i banków [Forms of cooperation between insurance companies and banks]. *Wiadomości Ubezpieczeniowe, Zeszyty Naukowe — Insurance News, Zeszyty Naukowe*, 9—10 [in Polish].
7. Bednarczyk, H., & Korzeniowska, A. (2014). *Sektor bankowy i ubezpieczeniowy w dobie niestabilności [The banking and insurance sector in the era of instability]*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej [in Polish].
8. Makarenko, Yu. P., & Pokotylo, K. V. (2014). Teoretychni aspekty vzaiemodii bankiv ta strakhovykh kompanij [Theoretical aspects of interaction between banks and insurance companies]. *Ekonomika ta derzhava — Economy and the state*, 9, 67—70. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/9_2014/17.pdf [in Ukrainian].
9. Grishin, P., Demchenko, P., & Tsyganov, A. (2004). Bancassurance v Rossii i za rubezhom: integratsiya strakhovykh kompanij i bankov v rasprostranenni strakhovykh uslug [Bancassurance in Russia and abroad: the integration of insurance companies and banks in the distribution of insurance services]. *Sbornik analiticheskikh materialov — Collection of analytical materials*. Moscow: Russian Polis [in Russian].
10. Risin, M. V. (2013). Zarubizhnyi dosvid rozvytku spivpratsi bankiv i strakhovykh kompanij [Foreign experience in the development of cooperation between banks and insurance companies]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy. Problemy intehratsii Ukrainy u svitovyi finansovyi prostir (zbirnyk naukovykh prats) — Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. Problems of Ukraine's Integration into the World Financial Space (collection of scientific works)*. V. S. Kravtsiv (Eds.). (Issue 1 (99), (pp. 253—260). Lviv: NAS of Ukraine. Institute of Regional Studies [in Ukrainian].
11. Choudhury, M., Sing, R., & Saikia, H. (2016). Measuring customer experience in bancassurance: an empirical study. *Market-Trziste*, 28 (1), 47—62.
12. Volkova, V. V., & Volkova, N. I. (2016). Bankostrakhuvannia iak suchasnyj metod minimizatsii kredytnoho ryzyku banku [Bank insurance as a modern method of minimizing bank credit risk]. *Fynansy, uchet, banky — Finance, accounting, banks*, 1 (21), 54—59 [in Ukrainian].
13. Natsionalna komisiia, shcho zdiisniue derzhavne rehuliuвання u sferi rynkiv finansovykh posluh : ofitsiinyi sait [Site of National Commission for the regulation of financial services markets]. (n. d.). www.nfp.gov.ua. Retrieved from <https://www.nfp.gov.ua> [in Ukrainian].
14. Kharlamov, P., & Butenko, O. (2017, June 14). Honka na vyzhyvannia: rejtynh strakhovykh kompanij [Race for Survival: Rating of Insurance Companies]. *Mind*. Retrieved from <https://mind.ua/publications/20172756-gonka-na-vizhivannya-rejting-strahovih-kompanij-2017> [in Ukrainian].
15. Natsionalnyi bank Ukrainy: ofitsiinyi sait [Site of The National Bank of Ukraine]. (n. d.). www.bank.gov.ua. Retrieved from <http://www.bank.gov.ua> [in Ukrainian].
16. Ahres, O. H., Sodoma, R. I., & Sadura, O. B. (2017). Realii ta perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy [Realities and prospects of development of the banking system of Ukraine]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky — Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2 (23), 17—23 [in Ukrainian].
17. Cherevko, G., Ivanov, I., & Krupych, S. (2013). Dyversyfikatsiia shliakhiv i form kredyтування silskohospodarskykh vyrobnykiv Ukrainy u formuvanni nymy materialno-tekhnichnoi bazy [Diversification of ways and forms of lending to agricultural producers of Ukraine in the formation of their material and technical base]. *Ahrarna ekonomika — Agrarian economy*, 6 (3—4), 26—33 [in Ukrainian].
18. Sodoma, R. I. (2017). Ahrarni rozpysky v Ukraini iak suchasnyj instrument finansuvannia ahrarnoho sektoru derzhavy [Agrarian Statements in Ukraine as a Modern Instrument for the Financing of the Agrarian Sector of the State]. *Ahrarna ekonomika — Agrarian economy*, 10 (3—4), 35—42 [in Ukrainian].